

Inhoudsopgave

Inleiding	9
Leeswijzer	11
Deel 1: Wat is ouderenmishandeling?	17
Ouderen in Nederland	18
Wonen	19
Mantelzorg en professionele zorg	20
Wat is ouderenmishandeling?	20
Verschijningsvormen	22
Definitie van ouderenmishandeling	23
Evident en incidenteel geweld	23
Machteloosheid of moedwil	24
Multiculturele aspecten	25
Wie zijn de plegers?	26
Psychische mishandeling	29
Lichamelijke mishandeling	32
Verwaarlozing	34
Financiële uitbuiting en financieel misbruik	37
Seksueel misbruik	43
Schending van rechten	48
Achtergronden: theorie en praktijk	50
Familiescript	51
Onveilige gehechtheid	51
De vier gehechtheidstijlen	52
Gehechtheid en psychopathologie	55
Risicofactoren	55
Konvooinetwerken	56
Soorten konvooinetwerken	57
Het veilige konvooinetwerk	58
Onveilige konvooinetwerken	61
Cyclus van geweld	63
Mentaliseren	69
Emotionele reacties bij hulpverleners	71
Emotionele, morele en rationele reacties	72

‘Soorten’ hulpverleners	73
Herkennen en signaleren	73
Deel 2: Aanpak van ouderenmishandeling	77
Ouderenmishandeling in internationaal perspectief	78
Mondiaal niveau	78
Europees niveau	81
Recht op privacy	81
Verbod op discriminatie	82
Ouderenmishandeling in Nederlands perspectief	84
Het landelijke overheidsbeleid	84
Ouderenbeleid en ouderenmishandeling	85
Huiselijk geweld en ouderenmishandeling	86
Beleidssterrein volksgezondheid en welzijn	87
Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ)	89
Beleidssterrein veiligheid & justitie	90
Landelijke organisaties	92
Het Landelijk Platform Bestrijding Ouderenmishandeling (LPBO)	92
MOVISIE	93
Vilans	93
Expertisecentrum Mantelzorg (EM)	93
Mezzo	94
MO-groep Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening	94
ActiZ	94
Alzheimer Nederland	95
Mentorschap Netwerk Nederland (MNN)	95
ANBO en andere ouderenorganisaties	95
Ouderenmishandeling op regionaal en lokaal niveau	96
Wet maatschappelijke ondersteuning	96
Wet publieke gezondheid	96
Rol en regie gemeenten met betrekking tot ouderenmishandeling	97
Veiligheid	100
Infrastructuur en ketenaanpak ouderenmishandeling	100
Front-office	100
Back-office	101
Risicotaxatie	102
Consultatieteams	102
Interventieteams	103
Ambulante GGZ: de sociaal-psychiatrisch verpleegkundige	104

Ouderenadviseur	104
Algemeen Maatschappelijk Werk	106
Plegerhulpverlening	106
Wooncorporaties	107
Verzorging, verpleging en thuiszorg (VVT)	108
Politie en justitie	108
Openbaar Ministerie (OM)	109
Methodische interventies en hulpmiddelen	110
Casemanagement	110
Outreachinge hulpverlening	112
Voorlichting en trainingen	113
Levensloopbenadering	114
Preventieve Ondersteuning Mantelzorgers (POM)	115
Respijtzorg	116
Driehoekgesprek	116
Het familieberaad	116
Eigenkrachtconferentie	116
Genogram: generaties in beeld	118
Ecogram: het netwerk in beeld	120
Signs of Safety	122
Doorverwijzen of hulpverleners?	123
Directe interventie	124
Indirecte interventie	126
Vaardigheden en competenties	128
Signalen van ouderenmishandeling	128
Kennis van de sociale kaart	131
Kennis over mantelzorg, ontspoorde zorg en mantelzorg- ondersteuning	132
Kijken met een systemische blik	132
Wat geweld met mensen doet: professionele intuïtie	133
Vaardigheden op het gebied van persoonlijke interventies	134
Negatieve en positieve overdracht	137
Negatieve en positieve tegenoverdracht	137
Randvoorwaarden	139
Deel 3: Wetten en regels	143
Grondwettelijke rechten	143
Patiëntenrechten	143
Strafrecht	146

Meldcode	147
Wet tijdelijk huisverbod	148
Risicotaxatie	148
Safe House	148
Beschermingsmaatregelen voor meerderjarigen	149
BOPZ	151
Uitwisselen van gegevens: beroepsgeheim en privacyregels	152
Voorbeelden van protocollen, convenanten, folder en signalenkaart	153
Voorbeeld 1: Het Noord-Hollands Protocol Ouderenmishandeling (Primo nh)	154
Voorbeeld 2: Protocol Meldpunt (GGD Den Haag)	157
Voorbeeld 3: Modelconvenant gegevensuitwisseling (ZET Brabant)	158
Voorbeeld 4: Convenant samenwerking (Mediant Twente)	179
Voorbeeld 5: Instemmingsformulier gegevensuitwisseling	187
Voorbeeld 6: Signalenkaart (CMO Flevoland)	188
Voorbeeld 7: Publieksfolder (ZET Brabant)	190
Noten	195